

Foringelser på arbejdspladsen: Fyringer, nedskæringer mv.

Samlet set har 85 procent af FOAs medlemmer oplevet, at der er sket forringelser på deres arbejdsplads inden for det seneste år. Foringelserne inkluderer blandt andet fyringer, ansættelsesstop, og at det er blevet sværere at komme på kursus. Det viser en undersøgelse, som FOA har udført blandt medlemmerne i Forbundets medlemspanel.

I alt deltog 2.408 medlemmer i undersøgelsen, som er gennemført i april 2015.

Hovedkonklusioner

- 85 procent af FOAs medlemmer oplevet, at der er sket forringelser på arbejdspladsen inden for det seneste år. Foringelser kan være fyringer, ansættelsesstop, mindre brug af vikarer, samt at det er sværere at komme på kurser og uddannelser.
- Mere end halvdelen af FOAs medlemmer har oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger. I Pædagogisk Sektor gælder det for 67 procent af medlemmerne, hvilket især skyldes, at der er mange dagplejere, der har oplevet fyringer/afskedigelser.
- 4 ud af 10 af FOAs medlemmer har oplevet ansættelsesstop inden for det seneste år.
- 45 procent af FOAs medlemmer har oplevet mindre brug af vikarer. For medlemmer i daginstitutioner gælder det for næsten 2 ud af 3.
- 4 ud af 10 oplever, at det er blevet sværere at komme på kursus og uddannelse.
- I 2010 angav 25 procent af medlemmerne, at der var sket fyringer på deres område inden for det seneste år. I 2015 gjaldt det for 56 procent, at der var sket fyringer på deres arbejdsplads. Andelen, der oplever fyringer, ser således ud til at være stigende.
- Medlemmer, der har oplevet forringelser på arbejdspladsen, føler sig i højere grad stressede. Blandt de medlemmer, der har oplevet ansættelsesstop, føler 24 procent sig i høj eller meget høj grad stresset. Den tilsvarende andel er 16 procent blandt dem, der ikke har oplevet ansættelsesstop. Der er ligeledes fundet en sammenhæng mellem forringelser på arbejdspladsen og det generelle arbejdsmiljø.
- Vi har også set på, om forringelser på arbejdspladsen har en effekt på glæden ved at gå på arbejde, selv vurderet helbred eller sygefravær, men fandt ingen store sammenhænge.

KONTAKT

Rapport udarbejdet af:
FOA Kampagne og Analyse

Presse/Fagbladet:

Politisk ansvarlig:

Cæcilie Saul
Tlf. 46 97 23 85

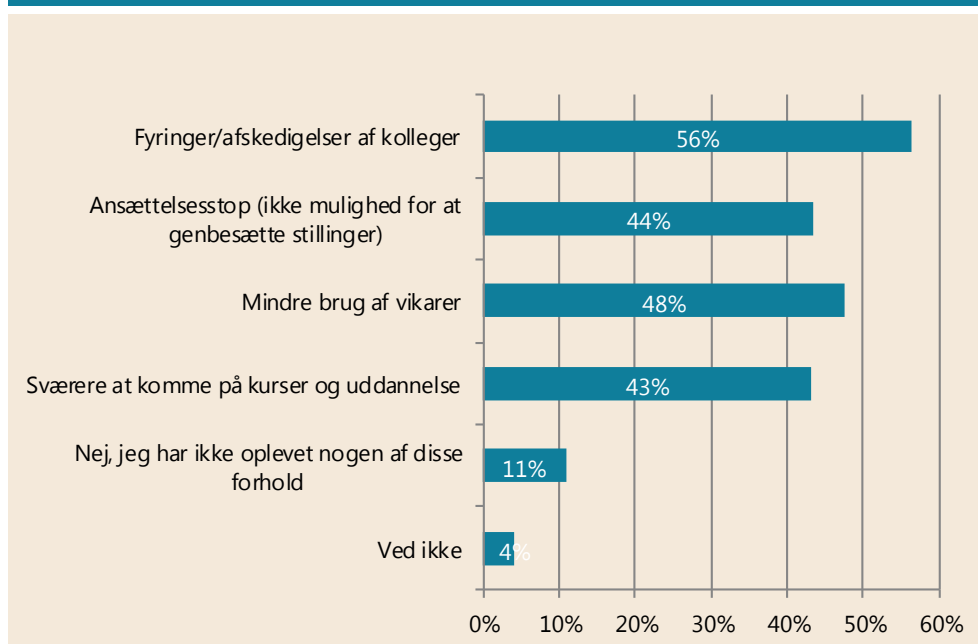
Amalie Dam-Hansen
Tlf. 46 97 26 81

Over halvdelen af FOAs medlemmer har oplevet fyringer på arbejdspladsen i det seneste år

I denne analyse ser vi nærmere på følgende forringelser på arbejdspladsen: Fyringer, ansættelsesstop, mindre brug af vikarer, samt om det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse.

Figur 1 nedenfor viser medlemmernes svar på, om de har oplevet forringelser på arbejdspladsen.

Figur 1. Prøv at tænke 1 år tilbage. Har du oplevet nogle af de følgende forhold på din arbejdsplads inden for det seneste år?

Antal svar: 2.252

Da det har været muligt at sætte flere kryds, summerer procentangivelserne i figuren ikke til 100 %

Som det fremgår af figur 1, har i alt mere end 8 ud af 10 (85 %) oplevet, at der er sket forringelser på arbejdspladsen inden for det seneste år, hvis mindre brug af vikarer medtages som forringelser.

Fyringer er den mest udbredte forringelse. 56 procent af FOAs medlemmer har inden for det seneste år oplevet, at der er sket fyringer/afskedigelser af kolleger. 44 procent har oplevet, at der er indført ansættelsesstop, mens næsten halvdelen (48 %) oplever, at arbejdspladsen i mindre grad bruger vikarer. Endelig oplever 43 procent at det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse.

Kun hver tiende (11 %) angiver, at ingen af førnævnte forhold er sket inden for det seneste år.

At der bruges færre vikarer kan have flere årsager. Det behøver ikke være en forringelse, men kan skyldes, at mindre sygefravær eller bedre normering på arbejdspladsen mindsker behovet for at bruge vikarer. I så tilfælde kan mindre brug af vikarer skyldes et godt arbejdsmiljø. Mindre brug af vikarer kan dog også skyldes, at arbejdspladsen i lavere grad vikardækker og dermed lægger ekstra pres på de øvrige ansatte. I undersøgelsen ser det ud til, at det er det sidste, der er på spil for flertallet af medlemmernes arbejdspladser. Det kan blandt andet ses af, at der er mere stress blandt de medlemmer, der oplever, at arbejdspladsen i mindre grad benytter sig af vikarer (se figur 7).

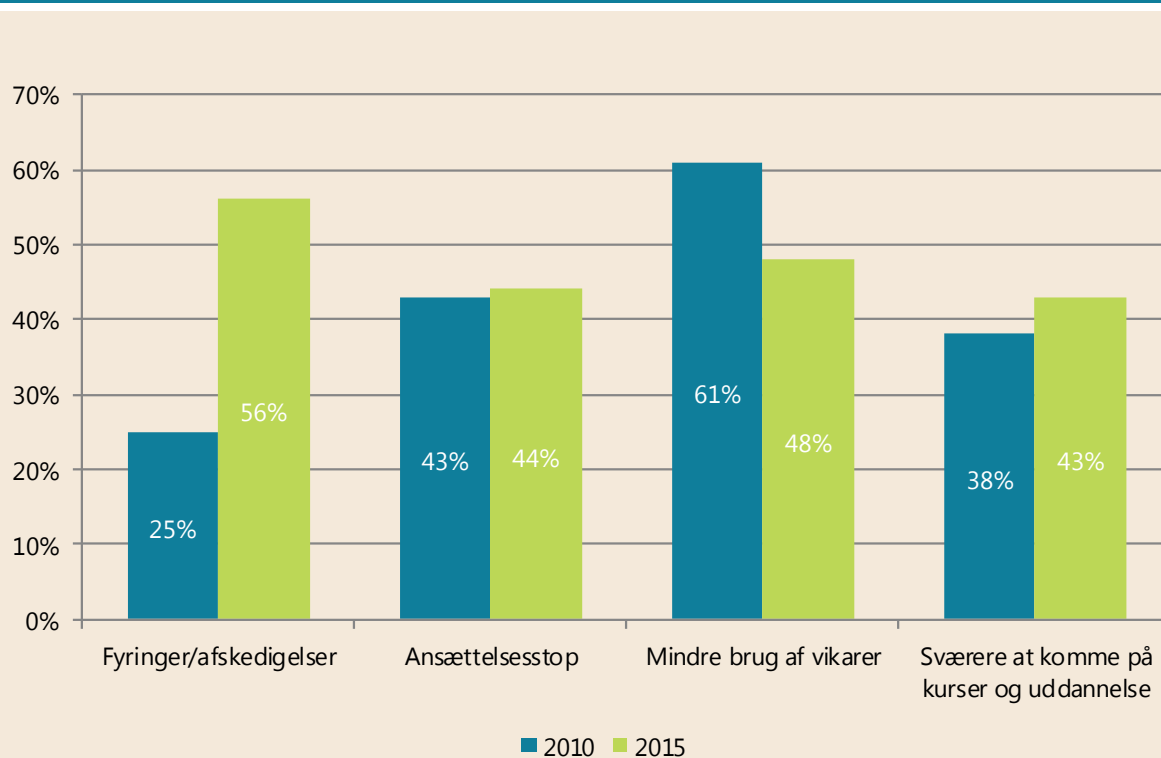
Flere oplever fyringer/afskedigelser på deres område end for fem år siden

En FOA-undersøgelse fra 2010 stillede også spørgsmål til forringelser på arbejdspladsen¹. Dengang lød spørgsmålet: "Har du oplevet nogle af de følgende besparelser eller forringelser i servicen på dit område inden for det seneste år?"

Som følge af de forskellige spørgsmålsformuleringer skal der tages forbehold i en sammenligning af de to undersøgelser. Dog forventer vi et stort overlap i svarene på det mere generelle spørgsmål fra 2010 ("dit område") og det mere konkrete spørgsmål fra 2015 ("din arbejdsplads"). Det skyldes, at svarene på det generelle spørgsmål om forringelser på området må forventes at afhænge af medlemmernes konkrete oplevelser på deres egen arbejdsplads. Samtidig var medlemmerne i undersøgelsen fra 2010 sporet ind på at tænke på deres egen arbejdsplads, idet de inden spørgsmålet om forringelser på området var spurgt om forhold på deres egen arbejdsplads. Vi viser derfor sammenligningen, om end forskelle i spørgsmålsformuleringer giver en vis usikkerhed.

I figur 2 nedenfor ses en sammenligning af svarene i 2010 og 2015:

Figur 2. Sammenligning af jobforringelser i 2010 og 2015.

Antal svar: 2010: 1.770, 2015: 2.252.

Spørgsmål i 2010: "Har du oplevet nogle af de følgende besparelser eller forringelser i servicen på dit område inden for det seneste år?"

Spørgsmål i 2015: "Har du oplevet nogle af de følgende forhold på din arbejdsplads inden for det seneste år?"

¹ Undersøgelsen kan findes her: <http://www.foa.dk/Forbund/Presse/Rapporter-undersogelser/Medlemmer/2010>

Som det fremgår af figur 2 (forrige side) er den mest markante forskel, at langt flere i 2015 angiver at have oplevet fyringer/afskedigelser. I 2010 var det hver fjerde (25 %), mens det i 2015 var over halvdelen (56 %).

Da der i 2015 blev spurgt specifikt til kolleger, hvorimod der i 2010 blev spurgt til området generelt, kunne det forventes, at sammenhængen vendte den anden vej: Det må forventes, at flere har oplevet fyringer på området generelt end på deres egen arbejdsplads.

En anden vigtig forskel fra 2010 til 2015 er i brugen af vikarer. I 2010 angav 6 ud af 10 (61 %), at der var en mindre brug af vikarer, hvorimod det kun gjaldt for 48 procent i 2015. Igen er det dog vigtigt at pointere, at det er usikkert, hvorvidt mindre brug af vikarer skyldes, at der er mindre sygefravær/bedre normering, eller at arbejdspladsen i lavere grad vikardækker ved sygdom.

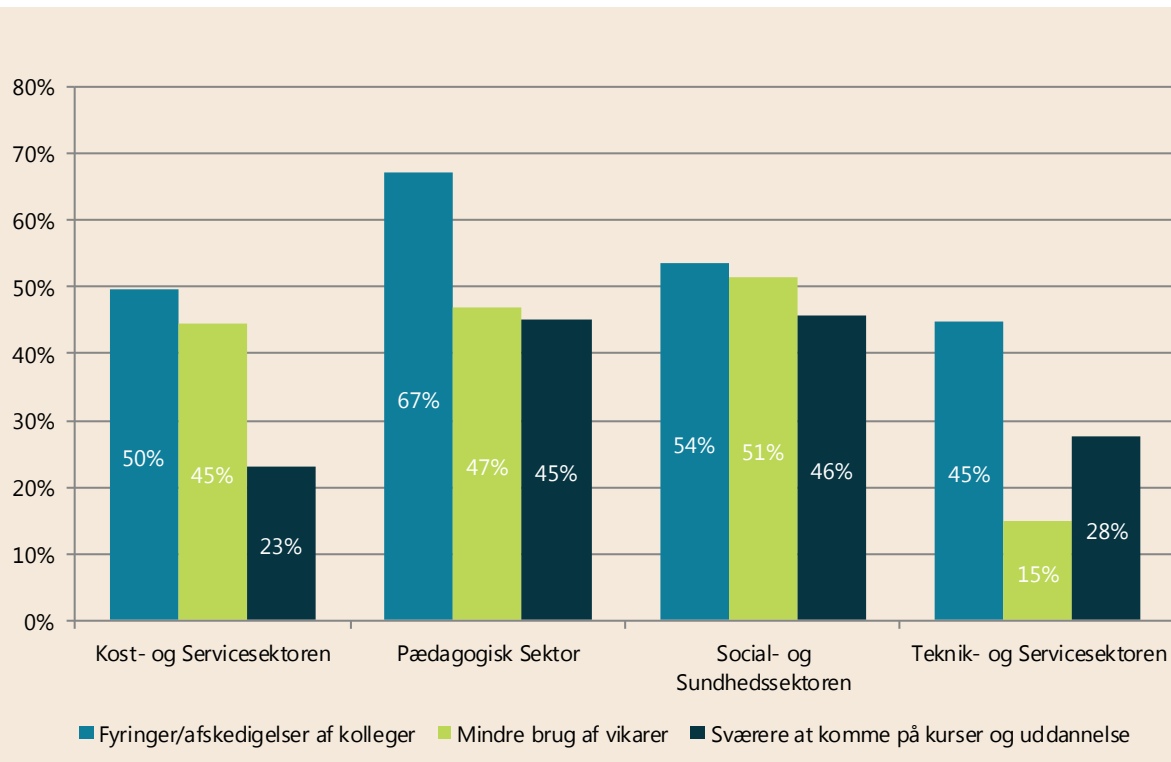
I forhold til ansættelsesstop og adgang til uddannelse er der stort set ikke forskelle på svarene i de to år.

2 ud af 3 i Pædagogisk Sektor har oplevet fyringer på arbejdspladsen

Vi har sammenlignet sektorerne i forhold til oplevelsen af fyringer, mindre brug af vikarer og muligheden for at komme på kurser og uddannelse. Andelene fremgår af figur 3 nedenfor.

Vi har også undersøgt, om der er forskelle mellem sektorerne i forhold til oplevelsen af ansættelsesstop, men fandt ingen statistisk sikre forskelle. Ansættelsesstop er derfor ikke med i figuren.

Figur 3. Har du oplevet nogle af de følgende forhold på din arbejdsplads inden for det seneste år? Fordelt på sektor.

Antal svar: 2.248.

Der er statistisk sikre forskelle på sektorerne.

Som det fremgår af figuren, er det særligt medlemmer i Pædagogisk Sektor, som har oplevet fyringer. Her har hele 2 ud af 3 oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger inden for det seneste år. Det skyldes især, at mange dagplejere har oplevet fyringer (se næste side).

I Social- og Sundhedssektoren ligger den tilsvarende andel på lidt over halvdelen (54 %), mens det gælder for halvdelen i Kost- og Servicesektoren (50 %). I Teknik- og Servicesektoren gælder det for 45 procent.

Godt halvdelen (51 %) i Social- og Sundhedssektoren angiver, at de inden for de seneste år har oplevet en mindre brug af vikarer. De tilsvarende andele er 47 procent i Pædagogisk Sektor, 45 procent i Kost- og Servicesektoren og 15 procent i Teknik- og Servicesektoren. Som allerede nævnt er det dog usikkert, hvad der ligger i mindre brug af vikarer.

Endelig ser vi også en stor forskel i forhold til, om det opleves, at det er blevet sværere at komme på kurser. I Social- og Sundhedssektoren er det 46 procent, der oplever, at det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse, mens det er 45 procent i Pædagogisk Sektor. Dernæst følger Teknik- og Servicesektoren med 28 procent og til sidst Kost- og Servicesektoren med 23 procent.

Mere generelt ser det således ud til, at det især er Social- og Sundhedssektoren samt Pædagogisk Sektor, der er ramt af forringelser på arbejdspladsen. Derudover kan vi se, at der er store forskelle i forhold til, hvordan sektorerne rammes på de forskellige områder. Eksempelvis er Teknik- og Servicesektoren hårdt ramt af fyringer, men i mindre grad i forhold til brugen af vikarer.

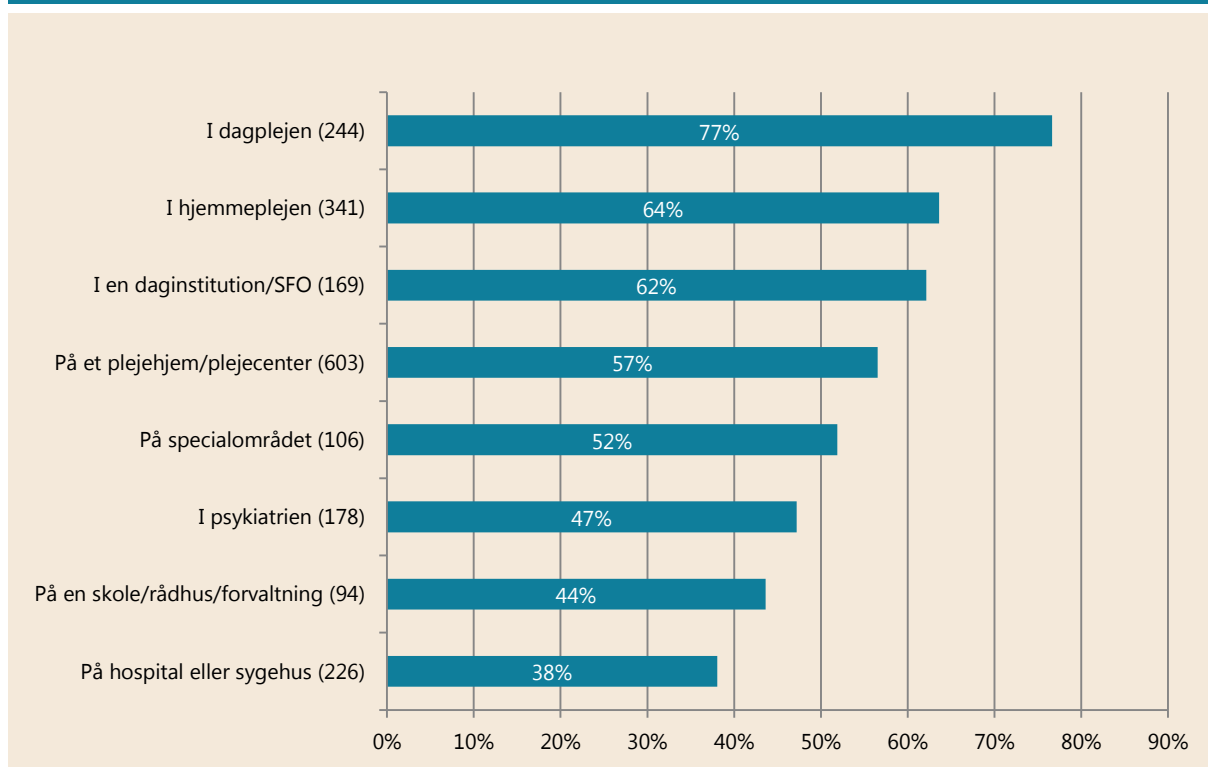
6 ud af 10 i hjemmeplejen har oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger

Der er markante forskelle mellem arbejdsstederne i forhold til, om medlemmerne oplever fyringer på arbejdspladsen. Dette fremgår af figur 4 næste side.

Dagplejen ser ud til at være særligt hårdt ramt af fyringer. Her har 77 procent oplevet, at der er sket fyringer/afskedigelser af kolleger. I hjemmeplejen er den tilsvarende andel 64 procent, og på hospitaler/sygehuse er andelen 38 procent.

Ansatte i dagplejen arbejder typisk alene, hvorfor deres definition af kollega formentlig vil dække alle dagplejere i deres område. For andre faggrupper kan det forventes, at "kollega" mere konkret henviser til kollegerne på arbejdspladsen. Dog gælder det også for de ansatte på andre arbejdssteder, at der kan være forskellige definitioner af, hvad "kolleger" er, ligesom der også er forskelle på, hvor store deres arbejdspladser er. Derfor skal der tages visse forbehold i sammenligningen mellem arbejdsstederne.

Figur 4. Andel på forskellige arbejdssteder², der inden for det seneste år har oplevet, at der er sket fyringer/afskedigelser af kolleger.

Antal svar: 2.252. Antallet af respondenter for hvert arbejdssted er markeret i parentes. I figuren vises kun arbejdssteder, der har flere end 70 respondenter i undersøgelsen. Forskellen mellem arbejdsstederne er statistisk sikker.

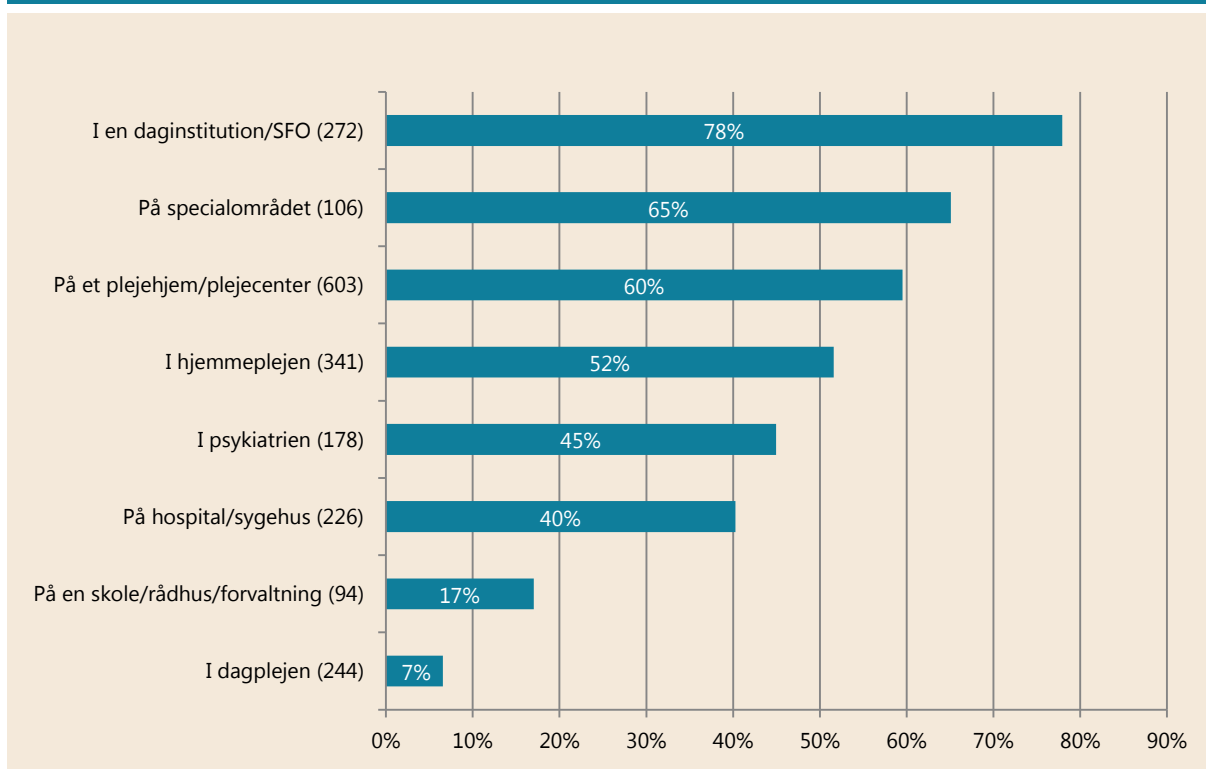
² Kategorien "På et plejehjem/plejecenter" dækker også over medlemmer, der arbejder på et aktivitetscenter, "På en skole/rådhus/forvaltning" dækker ikke over medlemmer, der arbejder i SFO, "I psykiatrien" dækker over medlemmer, der arbejder i behandlings- eller distriktpspsykiatrien og i socialpsykiatrien, bostøtte, botilbud og lignende, "På specialområdet" dækker over medlemmer, der arbejder i specialområdet på handicapinstitutioner, døgninstitutioner, specialskoler og lignende.

8 ud af 10 medlemmer i daginstitutioner oplever mindre brug af vikarer

Næsten 8 ud af 10 (78 %) af FOAs medlemmer ansat i daginstitutioner oplever, at deres arbejdsplads inden for det seneste år i mindre grad bruger vikarer. Den tilsvarende andel er 60 procent for ansatte på plejehjem/plejecenter, 52 procent i hjemmeplejen og 40 procent for ansatte på hospitaler/sygehuse. Som allerede beskrevet, er det dog usikkert, om den manglende brug af vikarer er udtryk for bedre normering eller dårligere vikardækning ved sygdom.

For medlemmer ansat i dagplejen er det kun 7 procent, der har oplevet, at deres arbejdsplads i mindre grad bruger vikarer. Denne lave andel skyldes formentlig, at dagplejere typisk arbejder alene, og der som oftest er et tilbud om gæstedagpleje i kommunerne, når den faste dagplejer er fraværende pga. sygdom, ferie eller andet. Andelene fremgår af figur 5 nedenfor.

Figur 5. Andel på forskellige arbejdssteder, der inden for det seneste år har oplevet mindre brug af vikarer.

Antal svar: 2.252.

I figuren vises kun arbejdssteder med flere end 70 respondenter i undersøgelsen. Antallet af respondenter for hvert arbejdssted er markeret i parentes bag arbejdsstednavn. Forskellen mellem arbejdsstederne er statistisk sikker.

Vi har også undersøgt, om der er forskelle mellem arbejdsstederne i forhold til, om det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse. Her fandt vi ingen statistisk sikre forskelle. Det var der heller ikke statistisk sikre forskelle i forhold til ansættelsesstop.

Øget stressniveau blandt medlemmer, der har oplevet forringelser på arbejdet

Blandt medlemmer, der har oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger, føler 22 procent sig i høj eller meget høj grad stressede. Den tilsvarende andel blandt medlemmer, der ikke har oplevet fyringer, er 17 procent.

Der er også forskelle i stressniveau alt efter, om medlemmet har oplevet ansættelsesstop. 24 procent af de medlemmer, der inden for det seneste år har oplevet ansættelsesstop på arbejdspladsen, føler sig i høj eller meget høj grad stresset, mens det kun gælder for 16 procent af dem, der ikke har oplevet ansættelsesstop.

Den samme tendens findes i forhold til brugen af vikarer. Her ses, at 24 procent af de medlemmer, der oplever, at der i mindre grad bruges vikarer, i høj eller meget høj grad føler sig stressede. Blandt medlemmer, der ikke oplever, at der er en mindre brug af vikarer, er den tilsvarende andel 16 procent. Endelig viser undersøgelsen, at blandt de medlemmer, der oplever, at det er blevet sværere at komme på uddannelse/kurser, føler 25 procent sig stresset, mens det gælder for 16 procent af dem, der ikke oplever, at der er blevet sværere.

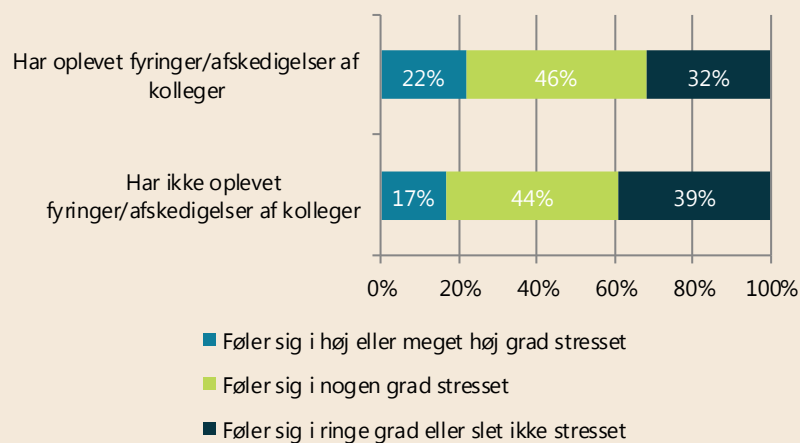
Andelene fremgår af figur 6 og figur 7 næste sider.

Der er også fundet en sammenhæng mellem forringelser på arbejdspladsen og det generelle arbejdsmiljø. De medlemmer, der har oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger, ansættelsesstop, mindre brug af vikarer, eller at det er sværere at komme på kursus, vurderer således deres arbejdsmiljø til at være dårligere, end de medlemmer, der ikke har været ude for disse forhold (figurer ikke vist).

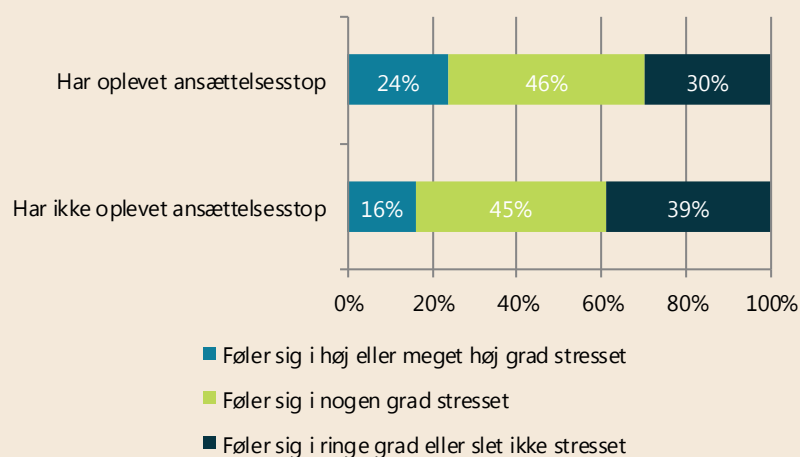
Vi har også set på, om forringelser på arbejdspladsen har en effekt på glæden ved at gå på arbejde, selvvurderet helbred eller sygefravær, men fandt ingen store sammenhænge.

Figur 6. Stressniveau krydset med, om medlemmet har oplevet fyringer/afskedigelser af kolleger samt ansættelsesstop.

Fyringer/afskedigelser af kolleger

Ansættelsesstop på arbejdspladsen

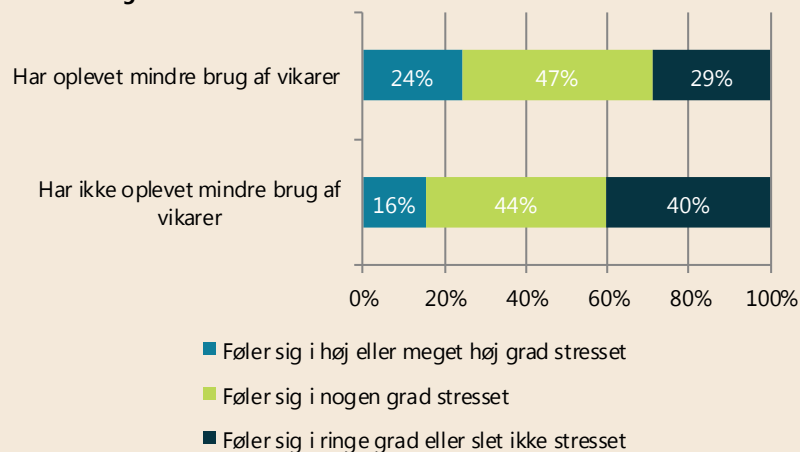
Antal svar: henholdsvis 2.226 og 2.224.

Der er statistisk sikker forskel på stressniveauet i forhold til, om medlemmet har oplevet fyringer eller ansættelsesstop på arbejdspladsen.

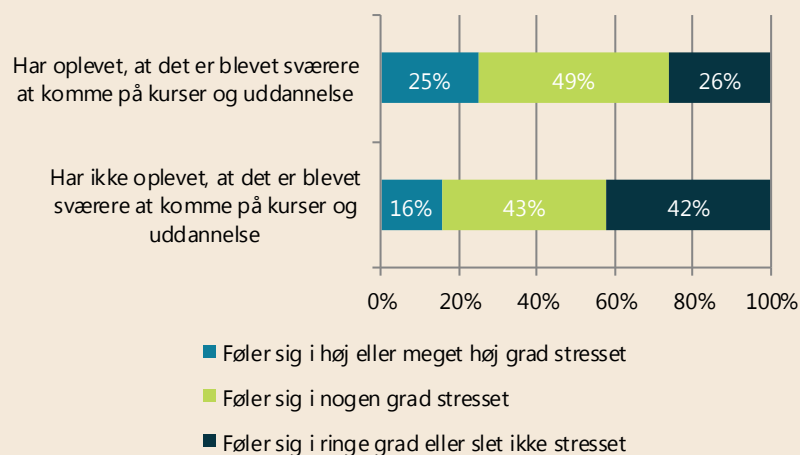
Spørgsmål til stress: "I hvilken grad føler du dig stresset?"

Figur 7. Stressniveau krydset med, om medlemmet har oplevet mindre brug af vikarer, samt om det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse.

Mindre brug af vikarer

Det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse

Antal svar: 2.224. Der er statistisk sikker forskel på stressniveauet i forhold til, om medlemmet har oplevet mindre brug af vikarer, eller at det er blevet sværere at komme på kurser og uddannelse.

Spørgsmål til stress: "I hvilken grad føler du dig stresset?"

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført fra 15.-27. april 2015.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet via en spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle 4.524 erhvervsaktive medlemmer af FOAs elektroniske medlemspanel. Spørgsmålene er stillet til medlemmer fra alle sektorer. Der blev udsendt én påmindelse i dataindsamlingsperioden.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen er FOAs erhvervsaktive medlemmer (populationen). Da det kun er et udsnit af FOAs erhvervsaktive medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser af data forbundet med en statistisk usikkerhed.

Alle sammenhænge og forskelle, der trækkes frem i notaterne om arbejdsmiljø er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. I tilfælde, hvor det kun er specifikke sammenhænge og forskelle i figurer, der er statistisk sikre, er det angivet i figurnoter og tekst.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev alle 4.524 erhvervsaktive medlemmer i FOAs medlemspanel inviteret til at deltage i undersøgelsen. Blandt disse viste 122 e-mailadresser sig at være uvirksomme, så det reelle antal inviterede var 4.402.

2.408 medlemmer, svarende til 55 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 52 procent svarede på alle spørgsmål, mens 3 procent afgav nogle svar.

Repræsentativitet og vægtning af data

Medlemspanelet er ikke fuldstændigt repræsentativt for FOAs medlemsgruppe, og dertil er der ikke de samme svarprocenter blandt alle medlemsgrupper. I forhold til alder er især de yngre aldersgrupper i undersøgelsen underrepræsenteret i forhold til FOAs erhvervsaktive medlemmer, og det samme gælder for medlemmer i Kost- og Servicesektoren og Teknik- og Servicesektoren. Det har vi forsøgt at tage højde for ved at vægte data for sektor og alder, så fordelingen i stikprøven svarer til fordelingen blandt FOAs erhvervsaktive medlemmer.

Aldersvægtningen er lavet ud fra følgende aldersgrupper: under 40 år, 40-44 år, 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år og over 60 år. I beregningen af sektorvægte er der set bort fra medlemmer uden sektor. De få medlemmer i stikprøven uden sektor har blot vægten 1.